

Titel: Øieblikket Nr. 8

Citation: "Øieblikket Nr. 8", i *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K13*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Tonny Aagaard Olesen; Steen Tullberg, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2009 . Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-oi8-txr-shoot-k3.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K13

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. [Læs CC0-erklæringen](#)

3. Tilblivelseshistorie

Det fremgår af kladden til titelbladet (ms. 1.1), at *Øieblikket* Nr. 8 oprindeligt skulle have været udgivet som Nr. 5. Af kladderne til artiklerne er to dateret: den 4. artikel »8 Juni 1855« (ms. 1.5) og den 7. artikel »16 Juni. 55« (ms. 1.8). Disse artikler er skrevet nogenlunde samtidig med artiklerne i *Øieblikket* nr. 5 og 6, men før de daterede artikler til *Øieblikket* Nr. 7, som er skrevet i juli-august. SK har altså valgt at udskyde udgivelsen af netop disse artikler.

I kladden til den 1. artikel i *Øieblikket* Nr. 8 (ms. 1.2) havde SK oprindeligt skrevet årstallet 1853, men slettede det senere med blyant. Denne kladder er således den tidligst daterede og skrevet i perioden efter udgivelsen af *Til Selvprøvelse* (1851), men før biskop Mynsters død den 30. jan. 1854, dvs. før kirkestriden og udgivelsen af *Øieblikket* begyndte. I kladden har SK på bl. [6v] tilføjet følgende anmærkning, som kom til at indgå som fodnote i førstetrykket:

Anm. Denne Artikel er fra 1853, kun at jeg nu hist og her har skudt nogle Linier ind; men Artiklen selv er fra 1853. Hvorledes jeg dømmes dens Slutning betræffende, vil Læseren vide af min Artikel i »Fædrelandet«: »Til det nye Oplag af Indøvelse i Christendom«.

På kladden fremgår det, hvordan SK har redigeret i teksten. Der findes flere redigeringsbemærkninger samt tilføjelser og sletninger i både tekst og margin. Hvornår kladden har været under redigering, findes der forskellige beviser på: SK citerer i en tilføjelse på bl. [2r] fra sin artikel »Var Biskop Mynster et 'Sandhedsvidne', et af 'de rette Sandhedsvidner' – er dette Sandhed?« Artiklen blev trykt i *Fædrelandet*, nr. 295, den 18. dec. 1854, og tilføjelsen må være indført herefter.* I anmærkningen citeret ovenfor henviser SK også til sin artikel »Til det nye Oplag af Indøvelse i Christendom«, der blev trykt i *Fædrelandet*, nr. 112, den 16. maj 1855. En anden anmærkning tilføjet i kladdens marginalsplade (og som ikke optræder i førstetrykket) indeholder en tidsangivelse: »Anm Og som nu foreligger i andet Oplag. Juni 55«. Datoen angiver, at anmærkningen er blevet tilføjet i juni 55, og da dette er den seneste datering i kladden, kunne det tyde på, at SK har foretaget redigeringen på et tidspunkt i juni 1855. Andre tilføjede anmærkninger viser desuden, at SK har haft det trykte nummer i tankerne under redigeringen; fx er en af anmærkningerne placeret i manuskriptet, som om den var en fodnote i et trykt skrift (se manuskriptbeskrivelsen ovenfor, ms. 1.2). SK kan dog meget vel have redigeret artiklen i flere omgange.

I kladden til indholdsfortegnelsen (ms. 1.1) har artiklerne fået den endelige rækkefølge, som kendes fra førstetrykket og er uafhængig af dateringerne. Dog optræder tre titler nederst i indholdsfortegnelsen, som SK senere har slettet med blyant. De tre titler er blevet tilføjet den oprindelige række af titler og skrevet oven i en påbegyndt datering »d.«. Det er derfor muligt, at titlerne først er blevet tilføjet, efter at SK havde besluttet sig for at udskyde nummeret. Under de tre slettede titler findes endnu en påbegyndt datering: »d.«. Denne type påbegyndte dateringer er i øvrigt gennemgående for manuskriptmaterialet til *Øieblikket* samt kirkestriden* og peger på, at SK forbereder sine dateringer, men ikke nødvendigvis sætter dato på, førend han vælger at bruge materialet, og i visse tilfælde som her slet ikke sætter dato på.

De tre ubenyttede artikler: »'At kige Stjerner'«, »'Jeg er, naar det fordres af mig, villig til at ofre Alt for Christendommen'« og »'Jeg er det endnu ikke, men jeg stræber'« (mss. 2, 3 og 4), kredser alle om spørgsmålet, hvornår man egentlig er kristen, og om den kristlige fordring, men i en knap så polemisk form som flere af de øvrige *Øieblikket*-artikler. Til alle tre artikler er overleveret både kladder og renskrift, og samtlige manuskripter bærer datoen »Ældre end Slutningen af 1854«, som SK har tilføjet senere med blyant. I renskrifterne har han dog slettet dem igen ud fra den sædvanlige praksis kun at datere kladderne, ikke renskrifterne.* Disse noget upræcise dateringer antyder, at SK tidsangav efter hukommelsen og ud fra en skala med slutningen af 1854, kirkestridens begyndelse, som et skelsættende punkt. Til »'At kige Stjerner'«, der beskriver en juleleg, hvor deltagerne som straf blev sendt ind i et mørkt værelse for at »kige Stjerner« og tænke oprigtigt over, om de var kristne, findes et forlæg i journaloptegnelsen NB22:42 fra slutningen af 1850, skrevet efter udgivelsen af *Indøvelse i Christendom*. Her beskrives den samme leg, som egentlig var en panteleg, under overskriften »At Christendommen slet ikke er til«.*

Hvornår de tre artikler er taget ud af *Øieblikket* Nr. 8, kan ikke afgøres. De tre renskrifter bærer imidlertid spor fra sammenhæftning med andre manuskripter, hvilket sandsynliggør, at de har været en del af en samlet renskrift til *Øieblikket* Nr. 8, som ikke er overleveret (formentlig gået tabt i trykken), og altså først er udgået sent i tilblivelsesforløbet.

Der er som nævnt ikke overleveret renskrift (trykmanuskript), ligesom der heller ikke er overleveret korrekturer til *Øieblikket* Nr. 8.